

**Publisher:**  
Pål Korneliussen

**Redaktør:**  
Øystein Hage

**Desksjef:** Ann Eileen Ditlevsen Nygård

**Redaktør:** Nils Torsvik

## Fiskeribladet Fiskaren

En uavhengig avis for Kyst-Norge

### Usikre tider

Storbritannias utmelding av EU kan få stor betydning for norsk sjømatnæring. Brexit kan rukke ved våre handelsavtaler med EU og Storbritannia, og ikke minst kan det få konsekvenser for fremtidige forhandlingene om adgang til fiskeressursene. Endringene kan også få betydning for europeisk økonomi, kjøpekraften til de fiskespisende europeerne og kronkursen. Norsk sjømatnæring går derfor inn i usikre tider, men er det noe bransjen kan er det å forholde seg til urolige tider.

Resultatet fra Storbritannias folkeavstemning om EU har preget nyhetene og finansmarkedene de siste dagene. I Asia falt børsene 5-7 prosent fredag, og enda større var fallet i Europa. Alle finansskjenninger mener uroen vil fortsette fremover, og alt tyder på at den norske kronen vil styrke seg mot pundet. På kort sikt vil resultatet bli usikkerhet om Storbritannias forhold til omverdenen. Økt usikkerhet kan også føre til at bedrifter og husholdninger utsetter investeringer og store anskaffelser, noe som i så fall kan trekke ned den økonomiske veksten. De mer langsiktige økonomiske virkningene er mer usikre.

Sjømatfolket vet alt om hva urolige tider betyr

Norge eksporterte i fjor sjømat for 5,1 milliarder kroner til Storbritannia, og landet var vårt fjerde største marked. Hva Brexit får å si for norsk sjømatnæring er vanskelig å spå, men Storbritannia er et stort og viktig marked for norsk fisk.

Særlig vil norsk hvitfisk være utsatt, men også laksen kan gå usikre tider i møte. Flere analytikere tror et kronefall mot euroen kan være positivt for fiskeprisene, noe norske fiskere og oppdrettere igjen vil kunne tjene på. Men et svakere pund vil kunne resultere i at det går mindre fisk over Nordsjøen. Hva som skjer med kronen mot euroen vil også få stor betydning.

Europa står foran en helt ny situasjon når det gjelder handelsavtaler, markedsadgang og sonetilgang. Norge trenger nye og langsiktige handelsavtaler med Storbritannia, der full frihandel må være målet. Hvordan utmeldelsen vil slå ut på dagens spørsmål om frihandel med EU og diskusjonene rundt en TTIP-avtale mellom EU, USA og Canada, er også høyst usikkert. At EU-fiskerne på toppen av dette kan komme til å miste adgang til fiskesonen, kan også slå ut på forhandlingene Norge har med partene. I det hele tatt er usikkerheten svært høy.

Norsk sjømatnæring er imidlertid vant til urolige markeder. Bransjen opplever utestengelser, valutasingninger, straffetoll og boikott igjen og igjen. Men hver gang en dør lukkes, har en annen åpnet seg. Vi tror derfor sjømatnæringen vil klare seg også gjennom disse turbulente tidene, og kanskje vil bransjen til slutt komme styrket ut av Storbritannias valg om å forlate EU.

fiskeribladetfiskaren.no fbfi.no

Fiskeribladet Fiskaren arbeider etter Vær varsomplakatens regler for god presseskikk. Mener noen seg rammet av urettmessig omtale, oppfordres disse til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens faglige utvalg behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adressen til PFU er: Prinsens gate 2, pb. 48, Sentrum, 0101 Oslo. Tlf: 22415680, faks: 2241980.



## Hvor ender kostnadene?

Mange er bekymret for kostnadsutviklingen i oppdrettsnæringen, og med rette.

### GJESTEN



AUDUN IVERSEN

Forsker ved Nofima i Tromsø

Fra 2005 til 2015 steg kostnadene med 75-80 prosent. Selv om vi tar hensyn til prisveksten, er økningen på 45-50 prosent. Det er mye for en næring som samtidig har gått mot større enheter, og som har effektivisert og automatisert produksjonen.

Spørsmålet mange stiller seg er om næringen nå er i ferd med å pådra seg et kostnadsnivå det blir vanskelig å leve med på sikt, og om man nå ser det samme som man har sett i oljenæringen. Oljenæringen har, etter manges mening i alle fall, lagt seg til et kostnadsnivå i gode tider som de nå ikke klarer å leve med i dårlige tider. Det er heldigvis et par momenter som taler for at kostnadsutviklingen i oppdrettsnæringen kan komme til å roe seg.

Det som driver kostnadsutviklingen er i hovedsak to ting, nemlig førkostnader og ulike kostnader knyttet til lus. Førkostnadene har økt en del på grunn av råvarepriser, men først og fremst på grunn av den svake norske krona.

### Gjesteskribenter:



KRIISS  
Rokkan Iversen



AUDUN  
Iversen



RAGNAR  
Tveterås



ULF  
Winther



ØYSTEIN  
Sandøy



HALFDAN  
Mellbye

### ” Norske produsenter er fortsatt blant de mest effektive

Valutaens del av kostnadsøkningen er det liten grunn til å bekymre seg over, all den tid valutavekkelsen bidrar mer til inntektene enn til kostnadene. Lusekostnadene er det derimot vanskeligere å si at man kontroll over. Det er behandlingskostnadene som de siste årene har vært de største lusekostnadene, og det er rimelig å tro at behandlingskostnadene, med det fokusert næringen nå har på forebygging, etter hvert vil gå ned. Inntil videre har man imidlertid store kostnader knyttet til både forebygging og behandling av lus. Satsingen på rensefisk fortsetter, med tilhørende notvask som en stor kostnadspost.

Med nye former for ikke-medikamentell behandling under utproving bør den medikamentelle behandlingen kunne gå ned, men også nye behandlingsmetoder har sine kostnader.

Selv om de driftsmessige nøkkeltallene for næringen generelt sett er under kontroll, slik som forfaktor, tilvekst og dødelighet, blir også disse påvirket av lusesituasjonen. Og det bidrar igjen til at kostnadsøkningen vises igjen på alle poster. Det at næringen ikke lenger vokser, mens det generelle kostnadsnivået i Norge gjør det, er også en grunn til at kostnadene sakte, men sikkert øker.

Kostnadsøkningen påvirker næringens konkurranseutsikt både overfor konkurrentland og når det gjelder alternative produksjonsteknologier, som nå kan bli mer konkurransedyktige. I samarbeid med Kontall undersøker Nofima nå driverne for kostnadsutviklingen også hos våre konkurrentland (Chile, Canada, Skottland og Færøyene), for å kunne vurdere hvordan konkurransevnen til norsk oppdrettsnæring påvirkes. Er det for eksempel store forskjeller i kostnadsstrukturen? Og er det viktige forskjeller i regelverket som påvirker konkurranseutsiktene?

Foreløpig er det lite som tyder på at norske produsenter trenger å føle seg truet. Kostnadene øker også hos våre konkurrenter, og norske produsenter er fortsatt blant de mest effektive. Men det bør absolutt ikke bli noen sovepute.